

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. IV. An sit possibilis pura omissio libera.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](#)

optimum formaliter, hoc est, hic, & nunc, maximum conforme sua voluntati, quæ est regula omnis honestatis, conc. antec. & neg. conseq. Hoc ipso, quod DEUS rem liberrimè eligat, fit formaliter optima. Ad 1. confir. dist. 1. p. ma. voluntas est indifferens indifferentiæ libertatis, conc. indifferentiæ insufficiencie, neg. 1. p. & dist. etiam 2. p. debet determinari à se ipsa, conc. ab alio, neg. ma. & dist. sic min. neg. conseq. Hinc etiam axioma: *Idem manens idem semper facit idem*: duntaxat est verum de non liberis. Ad 2. confir. vel neg. ma. vel min. si enim dictamen est necessarium, & necessitat, tunc tollit libertatem, adeoque admitti non debet. Ejus quidem patroni dicunt, illud esse liberum aliquo modo, in precedente pura omissione libera; cui tamen questioni nolim me miscere.

106. Ob. 6. Posset DEUS homini, habenti judicium indifferens, tamen negare concursum ad unum: talis homo putaret, se esse liberum, & tamen non esset: ergo ex communi sensu, & experientia nihil probatur. Resp. dist. ma. potest hoc DEUS naturaliter, & universaliter facere, neg. ma. supernaturaliter, in aliquo casu, om. ma. & conc. mi. neg. conseq. Scilicet, sicut conceditur, quod DEUS possit in aliquo, vel aliquibus particularibus casibus, permittere, ut sensus fallantur, non autem universaliter (alias nulla habetur demonstratio phisica de creatis, imò neque de ipso DEO ex creatione calorum, hominum &c.) sic potest omitti, quod DEUS possit, in aliquo casu particulari, permittere, ut detur judicium indifferens sine libertate, vel concursu DEI at non, quod id possit universaliter; nam hoc ipso, quod in hominibus detur judicium indifferens, & actus primus proximus creatus totus, debet DEUS esse paratus ad concurrentem, ne frustra semper detur: nisi forte in casu particulari habeat speciale finem, quem universaliter habere non potest. Accedit, quod DEUS frusta saceret tot miracula, que nunquam manifestaret. Ulterius, certum est, DEUM non posse negare concursum ad actum præcepsum, ne impossibile jubeat.

107. Ob. 7. Bruta etiam coercentur minis, & penis, e. g. canis baculo: dantur ipsis præcepta, e. g. cani, ne carnem voret: excitantur etiam certis verbis, quibus nondrunt loqui, e. g. aurigæ suis equis: laudantur quoque, & amantur, e. g. equi generosi &c: ergo etiam bruta iuxta nos essent libera. Confirm. Potest dici, quod leges, consilia, deliberationes, præmia, ponæ &c. tantum dentur, ut vivaciùs apprehendantur objecta, adeoque magis moveant: ergo. Resp. neg. antec. Quæ sunt respectu brutorum, non sunt veræ minæ, aut præcepta, aut præmia, aut laudes: sed tantum sunt voces, aut signa, imprimendis, vel excitandis, certis speciebus brutorum apta. Quando etiam occiduntur bruta, ob damna, vel molestias illatas, non est vindicta propriè sumpta de ipsis (nisi quis insipienter furat) sed tantum destructio eorum, ne ulterius noceant; cum aliis viis à documentis arceri non possint: vel quia non putatur opera pretium, alia media adhibere.

108. Amor etiam brutorum est concupiscentia, non amicitia, aut, si etiam est alicuius benevolentia, non probat libertatem; nam eti-

am erga flores, vel arbores, similem habere possumus. Laus, vel vituperium, est tantum estimatio utilitatis, aut danni: potissimum autem laudantur ob perfectiones naturales e. g. equus ob corporis proportionem, celeritatem cursus, quæ in homine est laus omnium minima: nec curatur, an bruta eam sentiant, an non. Quod autem imprudentes aliquando vidi sint, brutis plus deferre, e. g. ut resurrit Caligula suo equo (quem *Incitatum* vocabat) detulisse consulatum Romanum, aut Caracalla suo equo decrevisse triumphum, non refert; tales enim nugæ sapientes non movent.

Ad confirm. dist. antec. potest id dici à sapientibus, neg. antec. ab insipientibus. conc. antec. & neg. conseq. Stante eadem lege, posse nos utrumque facere, nec aliunde nos determinari, sed à nobis ipsis: insuper posse nos in iisdem circumstantiis agere diversa, quod de brutis nulla experientia monstrat. Superesset difficultas, defumpta à præscientia DEI: sed longior est ejus explicatio, quam, ut eam repetere placeat, videri potest solutio data trahit. de DEO. n. 356.

ARTICULUS IV.

An sit possibilis pura omissione libera.

109. **P**uram omissionem omnis actus, tam voluntatis, quam intellec-tus, posse dari non dubitatur; cum utique in somno nullum actum eliciamus: imò etiam dum vigilamus, indeliberae sèpe nihil volumus: insuper facile quoque admittitur, DEUM posse supernaturaliter negare concursum ad omnem talem actum. At vero, an voluntas, instructa toto actu primo proximo libero, ad volendum, & nolendum, amandum, & odio habendum &c. possit suspendere omnem actum, ita, ut neque habeat simplicem nolitionem, quæ dicat, e. g. *nolo amare*, vel alium quemcumque actum, incompossibilem cum amore, controversia est, in qua gravissimi auctores sibi opponuntur.

Notandum autem, puram omissionem non posse esse intrinsecè liberam; cum enim sit pura negatio, nihil potest habere propriè intrinsecum: quare denominatio libera est tantum extrinseca, proveniens ab actu primo libero. Rursus pura omissione non est propriè dictus actus secundus, aut exercitium libertatis; hæc enim propriè sumpta significant actionem: quare quætere, an libertas possit propriè exerceri per puram omissionem, vel, an voluntas, in actu secundo strictè tali, possit pure omittere, est extra rhombum saltare.

Respondent quidem aliqui, puram omissionem esse exercitium negativum, & pariter esse actum secundum negativum: sed hæc respondio sèpe tantum rem magis confundit, & in substantia tantum significat, puram omissionem esse negationem exercitii. Quare controversia tantum potest, ac debet esse, an voluntas, in actu primo complete libera, possit omnem actum suspendere: an vero saltem aliquem,

cum

cum altero libertatis extremo quomodocunque oppositum, debeat elicere.

110. Dico. Probabilis possibilis est pura omissione libera, ita S. Thomas 1. 2. q. 6. a. 3. in corp. ubi sic concludit: *Et sic voluntarium potest esse absque actu, quandóque quidem absque actu exteriori cum actu interiori, sicut, cùm vult non agere: aliquando autem, & absque actu interiori, sicut, cùm non vult.* Loqui autem S. Doctorem de voluntario libero, patet; quia loquitur de voluntario moraliter imputabili, & assert exemplum de navarcho, omitteente gubernationem navis, Iterum, 1. 2. q. 71. a. 5. ad 2. ait: *Aliquid dicitur voluntarium, non solum; quia cadit super ipsum actus voluntatis, sed quia in potestate nostra est, ut fiat, vel non fiat, ut dicitur in 3. ethic.* unde etiam ipsum non velle potest dici voluntarium, in quantum in potestate hominis est velle, & non velle: ubi clarè agitur de voluntario libero; hoc enim solum est in potestate hominis. Quòd autem Angelicus 1. 2. q. 6. a. 3. dicat, per accidens concurre actum voluntatis, non est prioribus contrarium; quia, ut Suarez in 1. 2. tr. 2. disp. 1. de voluntario sec. 5. n. 2. Tannerus, Valentia, ac alii obseruant, S. Doctor ibi tantum loquitur de eo, quod ordinariè fit, vel moraliter oportet fieri, propter consuetudinem, & facilitatem eliciendi actum voluntatis; non autem vult, quòd id absolute necessariò fiat. Sanè Arriaga disp. 8. de anima sec. 6. subsec. 2. n. 217. de iis, qui putant, S. Doctorem sentire oppositum, ait, videri eos Angelicum non legisse. Sentunt nobiscum, teste Suarez loc. cit. communiter Thomistæ, ex nostris ipse Suarez, Hurradus, Valentia, Tannerus, Rhodes, Izquierdo, Arriaga loc. cit. n. 153. Vasquez in 1. 2. disp. 92. n. ultimo, aliisque complures.

111. Prob. conclusio negativè. Pura omissione libera nullam in se dicit repugnantiam, neque naturalem: aliunde voluntas est libera, & nulla apparet ratio, ob quam cogatur ad semper eliciendum aliquem actum: ergo potest omni abstinere. Prima pars antec. probatur solutione objectionum: secunda non negatur ab adversariis: tertia pars etiam probatur, tum solutione objectionum, tum ex eo; quòd liberæ voluntati non debeat gratis imponi necessitas, tum; quòd entia non debeant sine necessitate multiplicari. Confir. In nostra sententia longè melius explicatur divisio libertatis, communimè recepta, in libertatem contrarietas, & contradictionis; hæc enim strictè dicta, est inter ens, & puram negationem, quod juxta nos optimè salvatur: at juxta adversarios esset inter unum actum, & alium, que non est stricta contradictionis. Alias rationes ab aliis allatas, sicut non impugno, ita nec assumo: qui eas cupit rescire, consulat Arriagam de anima disp. 8. sec. 6.

112. Ob. 1. Ecclesiastici 31. v. 10. laudatur omnis, qui potuit transgredi, & non est transgressor: ergo non est possibilis pura omissione libera. prob. conf. qui non transgredetur pure omitendo, non esset laudabilis: ergo juxta nos non omnis esset laudabilis, qui non esset transgressor. Confir. 1. Luc. 19. v. 23. dicitur servo pigrō: *Quare non dedisti pecuniam meam ad mensam?* adeoque peritur ab eo ratio: atqui, si possibilis fuisset pura omissione, non potuisset ab ipso peti ratio; nam

pura omissione nullam rationem respicit: ergo, Confir. 2. Omnia peccata referuntur ad concupiscentiam carnis, & oculorum, ac superbia virtutæ. 1. Joan. 2. v. 16. atqui peccatum pura omissionis ad ista non spectat: ergo. Confir. 3. S. Augustinus. 1. de vera religion. c. 14. ait: *Usque ad peccatum voluntarium est malum, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium:* atqui voluntarium non est aliquid, nisi per actum voluntatis: ergo. Resp. Laudatur quoque ibi, v. 8. qui post aurum non abiit, quod quis etiam potest facere ex vanâ gloria: igitur dist. antec. laudatur omnis, qui non transgreditur ex motivo honesto, conc. antec. ex motivo tantum indifferenti, vel nullo. neg. antec. & conseq. ad prob. antec. est dubium; nam sunt, qui etiam puram omissionem dicunt posse esse meritoriam, vide Amagam tom. 4. tr. de merito. disp. 53. sec. 2. & Rypaldam tom. 1. de ente supernaturali. l. 3. disp. 70. per totam. quare, si quis potest, per eam mereri, neg. antec. si non potest, omitt. antec. & dist. conseq. ut suprà: non esset laudabilis omnis etiam, qui non transgressor esset sine motivo honesto, conc. secus. neg. conseq.

113. Ad 1. confirm. dist. 2. p. ma. petitur ratio, hoc est, excusatio. conc. ma. hoc est motivum intrinsecum omissioni neg. ma. & dist. proportionaliter mi. neg. conseq. Si dixisset ille servus, se fuisse necessitatum, falsificaret, quin assignasset morivum intrinsecum omissioni. Dein facile concedo, quòd ibi non fuerit data pura omissione; quia servus per actum positivum pecuniam abscondit, & tam diu nil egit, donec dominus, ut ibi dicitur, post multum temporis, reversus est. Licet autem ille servus piger non habuerit puram omissionem, non sequitur, eam esse omnino impossibilem.

Ad 2. confirm. dist. ma. omnia peccata referuntur ad illa tria, tanquam ad capita, vel causas. conc. ma. tanquam ad species. neg. ma. & omni neg. conseq. Sic etiam mendacium præcisè jocundum non referuntur ad illa tria, nisi tanquam ad capita, seu fontes, aut causas. Ad 3. confirm. neg. mi. cum S. Thoma citato num. 110. ex quo etiam habes, non omne liberum debere esse positivè, vel, ut Thomistæ loquuntur, directè voluntarium, sed tantum debere esse, indirectè, seu negativè, voluntarium: hoc est, debere esse in nostra potestate. Quodsi Patres quandoque vindentur dicere, peccatum non dari, nisi voluntas aliquid velit, intelligendi sunt, ut diximus num. 110. de modo ordinario peccandi.

114. Ob. 2. De omni peccato potest dari remorsus conscientiæ: sed hic non potest dari de pura omissione: ergo hæc neque potest esse peccatum: ergo non potest dari. prob. mi. pura omissione non potest relinquere speciem sui: ergo non potest de ea dari remorsus. Confirmatur. A pura omissione etiam non potest relinquere habitus vitiiosus: atqui deberet hic ab ea posse relinquere: ergo. Resp. Quomodo ergo datur displicentia de multis omissionibus necessariis, ob quas sèpe postea affligimur? in forma. neg. mi. ad probat. neg. conf. potest enim sufficienter mordere ratione speciei alienæ, per quam potest repræsentari negatio. Ad confirm. Non puto, tam frequenter nos purè omittere, ut inde nasca-

nascatur habitus: si tamen id frequenter fieret, posset ratione specierum alienarum reliquarum oriri etiam aliqua facilitas, in forma neg. mi. nam, licet non ab ipsa omissione orioretur aliqua facilitas, posset ea oriri à speciebus alienis. Si negas, hanc facilitatem esse habitum, faceres quationem de nomine, de qua parvum curarem.

115. Ob. 3. Libertas est potentia vitalis: ergo non exercetur, nisi per actum vitalem, & non per puram omissionem. Confir. Intellexus non potest purè omittere: ergo nec voluntas. Resp. conc. totum. vide dicta n. 109. Nec dicas: nulla alia potentia potest purè omittere; nam nulla quidem potest purè omittere liberè; quia nulla est libera: atnam potest omittere necessariò, ut negari non potest: vel etiam potest omittere ex imperio voluntatis: saltem id possunt aliquæ potentiae externæ. Ad confir. neg. conseq. Juxta omnes intellectus est potentia necessaria: adeoque liberè purè omittere nequit. Neque, saltem si homo rationis capax vigilet, videtur intellectus ita esse subjectus voluntati, ut ex hujus determinatione prorsus nihil cogitet; nec enim objecta, vel excitatio specierum, sunt in potestate voluntatis; alias nunquam involuntariè distraheremur &c. Potest autem intellectus necessariò purè omittere in somno, & hinc etiam mediare ex imperio voluntatis, si hæc somnum imperet: potest quoque idem fieri in aliis casibus, e.g. deliquii, timoris nimii &c.

116. Ob. 4. Pura omissione deberet esse determinatio voluntatis ad unum extremum: sed talis determinatio debet esse actus positivus: ergo. Confir. Pura omissione libera debet esse actus secundus: ergo non potest esse pura negatio. prob. conseq. pura negatio, e.g. amoris jam datur in actu primo: ergo non constituit actu secundum, qui est distinctus à primo. Resp. dist. ma. pura omissione debet esse determinatio voluntatis positivè, vel propriè talis. neg. ma. æquivalenter, vel impropriè talis. conc. ma. & dist. sic min. neg. conseq.

Ad confirm. dist. iterum antec. pura omissione debet esse actus secundus propriè talis. neg. ant. impropriè tantum talis. conc. ant. & neg. conf. ad prob. neg. antec. non enim negatio actus secundi constituit actum primum; nam actus primus, maximè liber, debet posse stare cum utroque actu secundo, seu exercitio: atque negatio unius exercitii, seu actus secundi, non potest stare cum utroque; alias simul possent coexistere duo contradictiones. Quare ad summum potest dici, quod in actu primo detur preciso ab utroque, non vero jam negatio actionis, seu ipsa pura omissione.

117. Ob. 5. Omne liberum ablata libertate fit voluntarium necessarium: sed talis non potest fieri pura omissione: ergo non est libera. prob. min. si à pura omissione dematur libertas, nihil prorsus in ea est, ob quod dicatur voluntaria: ergo. Resp. cum Arriaga. dist. ma. omne liberum positivè tale, fit ablata libertate voluntarium necessarium. conc. ma. liberum tantum negativè tale. neg. ma. & conc. min. neg. conseq. ad prob. conc. totum. quia, cum pura omissione necessaria nullam involvat volitionem, non est positivè voluntaria; cumque non sit in potestate

nostra, non est negativè voluntaria. Quare non est possibilis pura omissione necessaria voluntaria, saltem immediatè in se: sed tantum involuntaria, seu potius non voluntaria. Dixi immediatè in se; nam si quis liberè posuisset causam, e.g. ebrietatem, ex qua sequeretur postea pura omissione e.g. sacri, vel recitationis Breviarii, esfètque prævisa, hæc posset esse voluntaria in causa.

118. Ob. 6. Libertas in actu secundo necessariò est electio, seu inclinatio ad unum extreum, & recessus ab altero: itemque victoria motivorum, allientium ad oppositum: sed hæc requirunt actum positivum voluntatis: ergo. Resp. dist. ma. libertas in actu secundo, strictè dicto, est electio &c. conc. ma. libertas in actu secundo, tantum latius dicto. neg. ma. & conc. mi. neg. conf. Quare pura omissione debet tantum aliquo modo æquivalenter esse inclinatio, quatenus eo ipso, quod non amem, æquivalenter aliquo modo facio id, quod dicit hic actus: *nolo amare*. Eodem etiam modo tantum debet esse victoria, quatenus quis, non assentendo motivis allientibus ad oppositum, æquivalenter ea rejicit, vincit, vel eis resistit.

119. Dices. Unum contradictorium non potest æquivalere alteri: ergo neque pura omissione actui positivo, quo dicerem: *nolo amare* &c. Resp. dist. antec. non potest æquivalere physicè. conc. vel om. antec. non potest æquivalere moraliter. subdist. non perfectè, & quo ad omnia. om. non saltem quoad aliqua, & imperfectè. neg. antec. & sub eadem. dist. conc. vel neg. conseq. Quidquid sit in genere physico (in quo tamen videtur negatio omnis frigoris æquè esse causa mortis, sicut summum frigus) saltem in genere moris, potest negatio æquivalere aliquo modo enti positivo; qui enim tenetur, hæc, & nunc, aliquid facere, si purè id non faciat, præceptum jam violat, &, si non omnino, tamen aliquo modo se habet, ut ille, qui diceret: *Nolo actum præceptum elicere*.

Certè in navarcho pura omissione gubernationis navis moraliter æquivaleret huic actui: *Nolo gubernare* &c. Quamvis fatear, quod, qui positivè diceret, se nolle, gravius peccaret: & hinc æquivalentia non est prorsus omnimoda. Talis autem æquivalentia, vi cuius negatio non quidem omni modo, sed tamen in ordine ad aliquem certum effectum, vel denominationem, æquivaleret rei positivæ, saepè datur, præsertim quando negatio non est tam contradictionum illius actus, seu nolitionis, cui moraliter æquivaleret, quam alterius, scilicet illius, cui contrarie opponeretur nolito. Sic e.g. pura omissione gubernationis est potius, & primariò, contradictionum gubernationis actualis, & quasi tantum secundariò, vel quasi mediare, est contradictionum actus positivi dicentis: *Nolo gubernare*.

120. Ob. 7. Omne exercitum libertatis debet respicere finem, vel motivum: pura omissione non potest ista respicere: ergo. Confir. Omnis actus primus liber constitutus per cognitionem indifferentem: ergo actus secundus debet hanc respicere. Resp. neg. suppositum, quod pura omissione si exercitum libertatis, ut jam dictum n. 109. vel dist. ma. omne exercitum libertatis, propriè dictum, debet respicere finem. conc. ma.

tantum impropriè dictum, neg. ma. & conc. mi. neg. conseq. Sufficit ad puram omissionem liberam, ut actus primus involvat cognitionem finis, vel motivi; alias enim non esset liber: non autem debet omissione hanc cognitionem respicere. Ad confirm. neg. conseq. ex modo di-

ctis.

motionem negativam, seu indirectam, explicitam n. 121. saltem, si omissione sit ita pura, ut nec detur iste actus: *Nolo omittere sacram propter hoc motivum, e.g. distantiam templi modicam: imo, si etiam actus iste adesset, tamen adhuc posset dari pura omissione, respectu aliorum motivorum, nam ille actus esset compotibilis cum omissione sacri ob alia motiva.* Si autem voluntas, dum pure omittit, circa nullum motivum elicitum illum actum, reprobantem motivum, videtur ab omnibus negativè moveri. Si petas, quodnam in tali casu magis moveat, dicendum, in actu secundo omnia æqualiter movere: in actu primo autem quodlibet movere juxta suam dignitatem, vel apprehensionem meliorem, aut majorem congruitatem cum voluntate.

121. Ob. 8. Si actus secundus liber non debet respicere motivum, vel cognitionem ejus, tunc erit liber per solam coëxistentiam cognitionis, vel motivi: hoc dicimus potest: ergo prob. min. possunt coëxistere duo motiva incompositibilia, e.g. potest alicui proponi omissione sacrifica die festo, ut utilis ad ludendum, & ad dormiendum: in hoc casu non potest dici, quod omissione pura libera fiat propter utrumque motivum, & tamen utrumque coëxistit; ergo. Resp. conc. ma. intellectam de libertate explicata. n. 709. neg. min. ad prob. dist. ma. possunt coëxistere (intellige, in intellectu) motiva incompossibilitia quoad existentiam realem. conc. ma. quoad existentiam tantum intentionalem, vel etiam tantum indirectam motionem, neg. ma. & mi. & conseq.

Ad clariorem intelligentiam notandum 1. Aliud est, facere, ut omissione sit libera, aliud est, ad eam movere. Ut sit libera, e.g. omissione sacrifica requiritur etiam motivum attrahens ad audiendum sacram; alias non daretur judicium indifferens: hoc tamen motivum non movet ad omissionem, sed, potius ei opponitur. Notandum 2. Aliud est, movere positivè, seu, ut Arriaga loquitur, movere directè; hoc enim est, causare actionem positivam: aliud est, movere negativè, seu, ut iterum loquitur Arriaga, indirectè, hoc est, tantum impedire actionem positivam. Sic e.g. movere aliqua motiva negativè ad omissionem sacrifica, dum faciunt, ut intellectus auditionem ejus apprehendat, non tanquam purum bonum, à quo necessitatur, sed, ut aliquo modo malum, & quæ ideo omitti possit. Talia autem duo motiva, sic negativè tantum moventia, et si sunt quoad existentiam realem incompossibilitia, sunt tamen compotibilia quoad existentiam intentionalem, sive, possunt esse simul cognita: & hinc talia duo motiva possunt simul negativè, seu indirectè, movere ad puram omissionem sacri, sive impedire ejus auditionem.

Nam e.g. ludus, & somnus, licet non possint simul physicè existere, tamen, quia possunt simul cognosci, possunt impedire auditionem sacrifica; impediunt enim, non quatenus voluntas utrumque eodem tempore vult facere, sed quatenus utrumque auditionem sacrifica proponit, ut impedimentum duorum bonorum sensibilium, scilicet somni, & ludi, quæ duo bona sensibilia, non quidem potest voluntas simul habere, potest tamen etiam per actum positivum (si velit hunc elicere) utrumque intendere, vel propter utrumque pure omittere sacram: potest etiam postea ex iis eligere, quod vult, somnum, vel ludum: atqui faciliter omittitur, quod impedit plura bona, etiam tantum disjunctivè obtainibilia, quam, quod impedit tantum unum.

122. Dices 1. Ergo saltem omne motivum, inclinans ad omissionem puram sacrifica, etiam movet ad illam, nec potest ullum dici, aut esse negligendum. Resp. conc. illatum, intelligendo

Ratio est, ut bene discurrat Arriaga, loc. cit. n. 123. quia finis, extrinsecus medio, non censeatur amari per amorem medi, nisi medium positivè ad illum finem per aliquam intentionem ordinatur; nam, cùm alias nullo modo sint connexa, nec unum oriatur ex alio, non est ulla ratio, cur debeat

in tali medio finis implicitè amari, vel intendi: atqui in dato casu omissione appareret ut medium, non ex se ordinatum, sed tantum ex intentione omittentis ordinabile, ad fornicationem &c. tamquam finem extrinsecum, & nullo modo per se connexum cum illis peccatis: & qui pure omittet, nulla intentione ordinaret omissionem ad ea peccata (alas non pure omittet) ergo non posset censeri illa peccata intendere.

125. Dices 4. Voluntas semper debet habere objectum formale, quod saltem interpretative amplectatur: ergo in nostro casu debet ista peccata amplecti. Resp. dist. antec. Voluntas debet habere tale objectum in ordine ad actum positivum. conc. antec. etiam in ordine ad puram omissionem. neg. antec. & conseq. Voluntas quidem, ut positivè amplectatur objectum, debet in ipso etiam amplecti aliquam rationem boni, quæ est objectum formale: at verò, ut pure omittat, non est necessarium, ut aliquam rationem amplectatur, sed tantum, ut non necessitetur ad actum positivum: non autem necessitatur ab objecto, quando illud non proponitur ut purum bonum, sed in actu primo dantur etiam motiva ab objecto retrahentia, quamvis voluntas etiam ista non amplectatur. videatur Arriaga loc. cit.

ARTICULUS V.

An libertas sit intrinseca, vel extrinseca auctui.

126. Questio est, an actus liber, qui talis, seu specificativè sumptus, ex essentialibus, & intrinsecis suis prædicatis, sit liber, seu essentialiter exigat procedere ab actu primo indifferentem, & libero, ita, ut non possit procedere idem actus à potentia necessaria: an verò sit indifferentem, ut à potentia libera, vel necessaria, procedat; si enim ita indifferens est, tunc, si procedat à potentia libera, denominatur liber, si à necessaria procedat, denominatur necessarius: atque adeò denominatio liberi est extrinseca, proveniens ab actu primo libero. Unde, qui hoc secundum defendant, dicunt quidem, quod actus liber reduplicative sumptus (nam sic involvit actum primum proximum liberum) differat à necessario reduplicative sumpto (qui involvit actum primum necessarium) at non differat tantum specificativè sumptus.

Quid hac in re senserit S. Thomas, certant inter se magni viri: ipse Angelicus questionem hanc ex professo non tractat: dicit tamen. 1. 2. q. 67. a. 6. quod idem numero amor, qui est in via, sit etiam in patria. Et quamvis sè utatur termino *charitas*, non intelligit habitualem; quia dicit, visionem esse causam ejus amoris, seu charitatis, quæ tamen visio non est causa habitus charitatis, quem præsupponit, sed tantum actus: ergo videtur admittere, quod idem actus sit indifferentem, ut sit liber in via, & necessarius in patria. Nec obstat, quod. 1. 2. q. 19. a. 1. in corp. dicat: *Bonum & malum sunt per se differentia actus voluntatis*; non enim loquitur de bonitate, & malitia, ratione libertatis, sed ratione tendentiarum, vel objectorum, ut paret legenti: atqui communiter admittitur, quod actibus sit

intrinseca bonitas, & malitia ratione objectorum, vel tendentiarum, e. g. amor DEI est intrinseca bonus ratione objecti, & amor blasphemiarum intrinseca malus ratione tendentiarum.

127. Dico cum Suarez in 1. 2. tr. 2. disp. 1. de voluntario sec. 3. n. 18. Vasquez in 1. 2. disp. 5. n. 13. (ubi dicit esse sententiam omnium) Oviedo, Tannero, Rhodes, Arriaga, qui citat Molinam, & Salas, ac Recentiores communiter. Libertas non est essentialis actui, sed est denominatio extrinseca, proveniens ab actu primo proximo indifferenti. Prob. Posito actu producto à potentia indifferenti, hoc est, potente illum producere, vel non producere, absque ullo respectu essentiali intrinseco (qui gratis requiriatur) intelligi potest actus liber; ergo libertas in actu secundo nihil aliud est, quam actus à potentia proximè libera productus. Confir. 1. Sicut non debent multiplicari sine necessitate entia, ita neque prædicta, respectus, perfectiones &c, sed adversarii hæc multiplicant sine necessitate: ergo.

128. Confir. 2. Si actus esset intrinseca liber, tunc deberet essentialiter respicere cognitionem indifferentem, proponentem motiva allicita, & retrahentia: vel, si non esset una cognitione, repræsentans utraque motiva, sed essent duas, scilicet, una repræsentans motiva allicita, altera repræsentans retrahentia, deberet actus respicere essentialiter utramque: hoc dici non potest: ergo, ma. videtur adversariorum. mi. probatur, sape una cognitione est supernaturalis, & actus peccaminosus: sed hic non potest essentialiter respicere cognitionem, seu illustrationem supernaturalem: ergo, ma. patet, nam ad potentiam liberam, elicendi actum supernaturalem, requiritur illustratio supernaturalis, & hac potentia sæpius debet dari in homine, non tantum, quando urget præceptum ad actum supernaturalem, sed etiam aliis, quando homo possit actum supernaturalem elicere, & elicit potius peccaminosum, quod frequenter contingit. mi. superior probatur. actus, essentialiter respiciens præviam illustrationem supernaturalem, hanc essentialiter exigit, adeoque superat vires naturæ creatæ, & est supernaturalis: talis non potest esse actus peccaminosus: ergo. Adde, quod per se absurdum videatur, gratiam Theologice supernaturalem esse principium essentialiter requisitum ad peccatum.

129. Respondeat Gormaz de act. hum. n. 481. actum liberum esse formam, seu qualitatem, indifferentem, ut producatur per hanc, vel aliam actionem: adeoque esse indifferentem, ut præsupponat cognitionem naturalem, vel supernaturalem, consequenter actum peccaminosum non habere essentiali connexionem cum gratia, seu illustratione supernatura. Addit hic auctor ibidem, hanc esse communem Theologorum, sed non probat: & potest etiam opposita esse communis; nam non raro datur communis contra communem: certè in nostra Provincia videatur opposita longè communior. Deinde hoc ipsum videatur absurdum, quod actio productiva peccati sit supernaturalis, & essentialiter dependeat à gratia supernaturali, ita, ut dari non possit, si tantum apparet, & non revera gratia ipsa daretur: atque adeoque actio supernaturalis